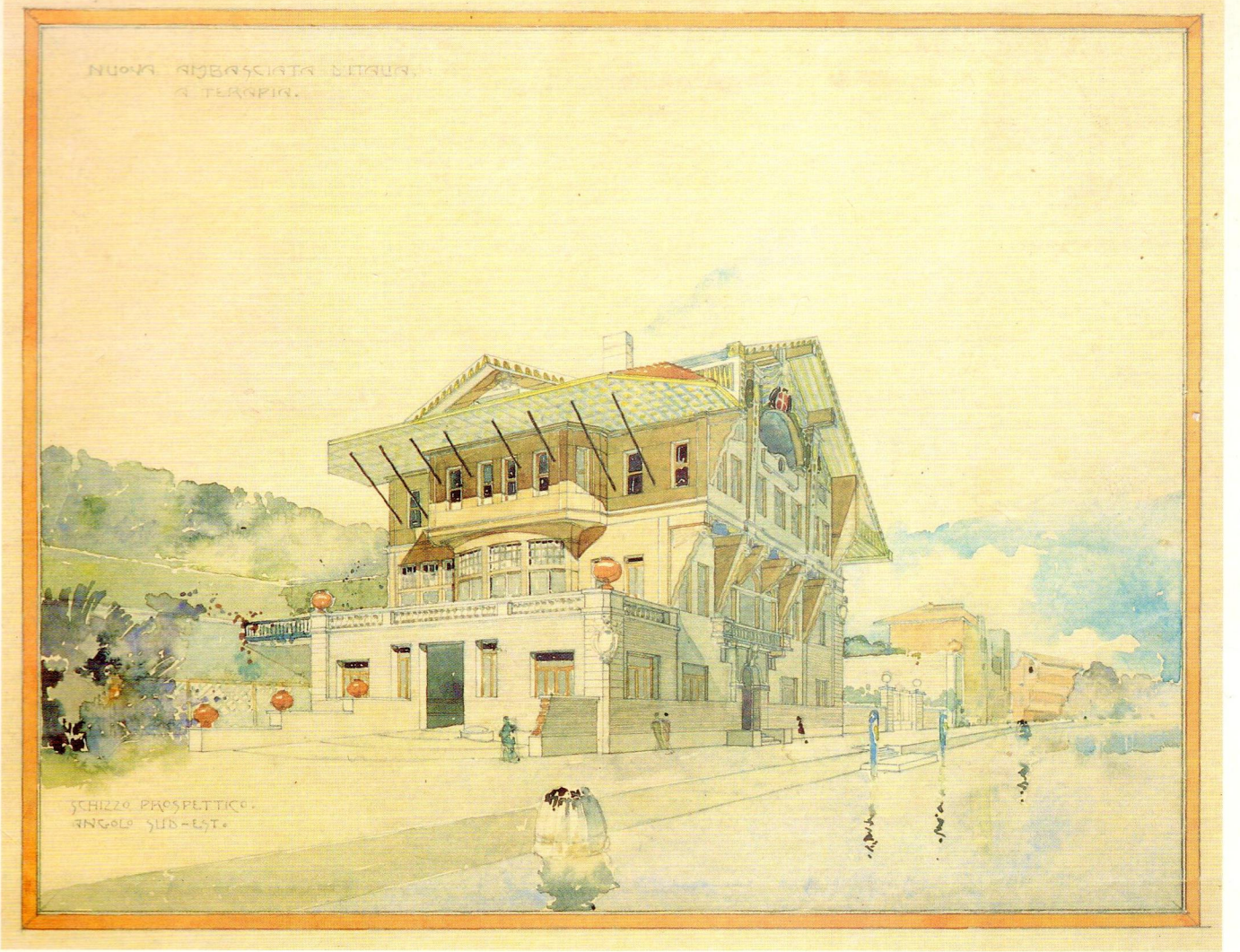

Raimondo D'Aronco in Turchia (1893 - 1909)

Progetti della Galleria di Arte Moderna di Udine

Udine Çağdaş Sanat Galerisi Koleksiyonundan

Raimondo D'Aronco'nun Türkiye Yılları (1893 - 1909)

**Istituto Italiano di Cultura / İtalyan Kültür Merkezi
İSTANBUL - ANKARA**

Raimondo D'Aronco İstanbul'da.

Metin Sözen

Kültür Bakanlığı, Kültür Mirasında İstanbul 1993-2003

Merkezi Danışma ve Yürütme Kurulu Başkanı

1995 yılını İstanbul, kültürel yaşamıyla doğrudan ilgili önemli bir etkinlikle açıyor. Böyle bir etkinliğin Yıldız Sarayı'nın özgün mekanlarında yer almasının ayrı bir anlamı da var. İstanbul'da, son Osmanlı dönemi Mimarlık ortamı'na varlığıyla farklı bir boyut kazandıran İtalyan mimar Raimondo D'Aronco, özellikle son yıllarda yeniden ilgiyi üzerine çekmekte, günümüze ışık tutacak araştırma ve değerlendirmelere olanak sağlayacak bir kimlikle karşımıza çıkmaktadır.

II. Abdülhamid döneminde, İstanbul'daki yaşamı boyunca birbirinden ilginç ürünleri kentin varlığına kazandıran Raimondo D'Aronco'nun, çalışmalarıyla ilgili belgelerden oluşan böyle bir serginin "Kültür Mirasında İstanbul 1993-2003 Merkezi" etkinlikleri kapsamında ilk kez açılması, bir çok açıdan önem taşımaktadır.

Bilindiği gibi, kültür kenti İstanbul'u 10 yıl çok yönlü, kalıcı çalışmalarla dünya gündeminde tutmak, yeni ilişkiler ağıyla donatmak üzere yoğun girişimlerde bulunan Kültür Bakanlığı'na bağlı bu merkezin, 1995 yılının ilk etkinlikleri arasına Raimondo D'Aronco'nun sergisini almış olması, bir geleneği başlatmak içindir. Ayrıca "Anadolu'dan İstanbul'a", "İstanbul'dan Anadolu'ya", "İstanbul'dan Evrensel Kültüre" başlıkları altında toplanan bu bir dizi etkinlikleri içinde Raimondo D'Aronco sergisi, "Akdeniz Ülkeleri" arasında yüzlerce yıldır gelişen ortak değerlerin, 21. yüzyıla akarken yeni yorumlara olanak sağlayacak verilerle donatılmasını da amaçlamaktadır.

Osmanlı ve Cumhuriyet döneminde yabancı mimarların mimarlık ortamımıza katkıları, uzun gelişim çizgisindeki ağırlıkları ve etkileri açısından da Raimondo D'Aronco sergisi ayrı bir değerlendirme konusudur. Çünkü, Osmanlı ve Cumhuriyet döneminde görev almış mimarlar arasında Raimondo D'Aronco, 19. yüzyılın sonu, 20. yüzyılın başlarında Avrupa'daki değişme ve yenilikleri, İstanbul'da yeni ortamın verileriyle yorumlayarak, özgün yapıtlar üretmesini bilmiştir. Bu nedenle, O'nun bu yoldaki çalışmalarının önemli bir bölümünü toplu bir biçimde izleyebilmek, bu konulara eğilen ilgililer için, farklı değerlendirmelere olanak sağlayabilir. Özellikle mimarlık eğitimi yapan kuruluşlar açısından, mimarlık tarihimizin uzun evrimi içinde böyle bir dönemin sağlıklı belirlenmesi konusunda Raimondo D'Aronco sergisi, yeterince bilinmeyen birçok noktaya ışık tutacak verileri içermektedir.

Bu arada belirtilmesi gereken bir diğer nokta, Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde, aynı yıllarda saray mimarı olarak görev yapanlar arasında, Raimondo D'Aronco ölçüsünde bilgi ve belgeleri günümüze ulaşan bir mimarı bulmamamızın güçlüğüdür. Raimondo D'Aronco'nun tüm gelişme evrelerini, İstanbul'daki çalışmaları sırasında hangi etkiler altında ürün verdiğini sağlıklı belirlemek için bile,

bu sergideki örnekleri dikkatle izlemek yeterlidir. Bunun yanı sıra, tasarlanmış uygulanmamış, uygulanmış bugün ayakta olmayan veya değişikliğe uğramış İstanbul'daki yapıtlarını bir arada görmek, İstanbul'daki o yılların mimarlık ortamına yeni bakış açıları kazandırabilir.

Sergi'nin İstanbul'da Yıldız Sarayı'nda açılmış olmasının bir diğer önemli yanı, yeniden farklı bakış açılarıyla değerlendirilmeye, çağdaş işlevlerle donatılmaya çalışılan Yıldız Sarayı birimlerinde, Raimondo D'Aronco'nun varlığını daha bilinçli görebilmek içindir. Çünkü kısa zaman aralıklarında sürekli değişmeye uğramış bu son Osmanlı dönemi sarayının doğru bir kimliğe ulaşması, dönemin ünlü mimarı Raimondo d'Aronco'yu ayrıntılı incelemekten geçmektedir. Bu serginin, bu ve benzeri açılardan da ileriye dönük sayısız yararlar sağlayacağı kanısındayım.

Akdeniz ülkeleriyle ilişkide, İstanbul için İtalyan kentlerinin özel bir yeri ve önemi vardır. Venedik başta olmak üzere birçok İtalyan kentinin, anıların ötesinde, sakladıkları belgelerle de İstanbul için aydınlatıcı bilgiler içermektedirler. Bu serginin ve bağlı diğer etkinliklerin oluşturulması sırasında da benzer yaklaşım egemen olmuş, Venedik ve Udine kenti yetkilileri, ilgili sivil toplum örgütleri, İstanbul'da "ÇEKÜL/Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı" ile doğrudan ilişki kurarak, gelecek açısından farklı bir yaklaşımı, çok boyutlu kültürel etkinlikleri egemen kılmak için, bir dizi çalışma yapmışlardır. Bu serginin ardından, diğerlerinin de zaman içinde gerçekleşmesi en içten dileğimizdir.

Var olan çok yönlü kültürel ilişkilerin karşılıklı güçlenmesi, kalıcı ortak noktalarda buluşabilmesi açısından, Raimondo D'Aronco örneğinde olduğu gibi, İstanbul yaşamına özgün yapıtlar kazandırmış bir mimarın varlığının ardından yeni kimliklerin izlenmesi umuduyla, emeği geçen herkesi içtenlikle kutlar, benzer etkinliklerin süreklilik kazanmasını dilerim.

Raimondo D'Aronco a Istanbul.

Metin Sözen

Presidente Ç.E.K.Ü.L.

L'anno 1995 si apre a Istanbul con una manifestazione importante strettamente connessa alla vita culturale della città. In questo contesto la scelta della sede, il prestigioso Palazzo Yıldız, acquista un particolare significato.

L'architetto italiano Raimondo D'Aronco, che con la sua presenza a Istanbul aveva apportato nuove e differenti dimensioni all'ambiente architettonico dell'ultimo periodo ottomano, specialmente in questi ultimi anni è stato al centro di un rinato interesse che ha aperto la via, a nuove possibili rivalutazioni.

La mostra è composta da documenti che attestano i lavori effettuati da Raimondo D'aronco durante il suo soggiorno a Istanbul sotto il regno del Sultano Abdülhamit II. È significativo sottolineare l'importanza della mostra inaugurata in Turchia nell'ambito delle attività del "Centro di Istanbul nel patrimonio culturale; 1993-2003".

Il Centro, dipendente dal Ministero della Cultura, ha lo scopo di concentrare l'attenzione del mondo su Istanbul, città di cultura per i prossimi dieci anni.

Prima manifestazione del 1995, la mostra di Raimondo D'aronco sarà l'inizio di una tradizione. Fra una serie di manifestazioni denominate; "Dall'Anatolia ad Istanbul", "Da Istanbul all'Anatolia", "Da Istanbul alla Cultura Internazionale", e in un momento in cui i valori comuni dei "Paesi mediterranei" corrono verso il XXI secolo, la mostra di Raimondo D'Aronco, potrà proporre nuove interpretazioni e fornire nuove conoscenze.

La mostra deve essere valutata nel contesto dei contributi che hanno dato all'architettura locale nel periodo ottomano e repubblicano gli architetti stranieri. Raimondo D'Aronco, infatti, fra gli architetti che hanno lavorato nel periodo ottomano e repubblicano è quello che ha saputo produrre opere estremamente originali trasportando i cambiamenti e le novità avvenuti nel campo architettonico in Europa fra la fine del XIX secolo e l'inizio del XX secolo, ed interpretandoli con la nuova situazione presente ad Istanbul in quel periodo.

Da questo punto di vista gli specialisti potranno studiare e valutare le opere dell'artista che sono presentate nel loro insieme. In particolare gli studiosi di architettura potranno capire molto meglio tale periodo nel contesto della trasformazione storica dell'architettura. La mostra illumina anche molti punti rimasti ancora oscuri.

È ormai storicamente riconosciuto che nell'ultimo periodo dell'Impero Ottomano era molto difficile trovare un architetto della statura di Raimondo D'Aronco la cui fama è giunta fino ai nostri giorni.

Visitando con attenzione la mostra si comprende sotto quali influenze il D'Aronco ha operato ad Istanbul.

Vedere nel loro insieme le opere progettate, ma non rea-

lizzate e quelle realizzate ma non esistenti o trasformate nell'odierna Istanbul può arricchire le nostre conoscenze sull'architettura in quegli anni.

La mostra inaugurata presso il Palazzo di Yıldız, oggi in fase di ristrutturazione, offre la possibilità di valutare e capire meglio la presenza del D'Aronco nel Palazzo Yıldız. Certamente in questa fase di trasformazione il Palazzo potrà trovare la sua vera personalità soltanto se l'opera del famoso architetto sarà debitamente analizzata.

Questi sono solo alcuni dei più importanti contributi che la mostra darà al futuro.

Nei rapporti mediterranei, Istanbul gode di una particolare importanza per le città italiane. In primo luogo Venezia, ma anche altre città italiane, conservano molti documenti, oltre a legami sentimentali, che potrebbero essere molto utili per conoscere meglio il passato di Istanbul. Partendo da quest'idea i responsabili di Udine si sono messi in contatto diretto con la "Fondazione per la protezione dei valori Culturali ed ambientali" (ÇEKÜL) di Istanbul per proporre delle manifestazioni culturali in vari settori.

Ci auguriamo pertanto che dopo questa mostra vengano realizzati anche le altre manifestazioni programmate.

Spero che i rapporti culturali già esistenti si rafforzino reciprocamente, si incontrino su salde basi comuni e come con il D'aronco, che ha dato opere personali ad Istanbul, ci siano nuovi artisti che seguano il suo esempio.

Mi congratulo con tutti i promotori che hanno contribuito alla realizzazione di questa manifestazione.